

Zondag 1 december – Heilig Avondmaal

DE ROEPING VAN ADAM

Bijbellezing: Genesis 3

De geschiedenis van de zondeval, zoals dit Bijbelgedeelte vaak wordt genoemd, de geschiedenis van Adam en Eva en hun zonde, roept heel veel vragen op. Vragen waar je gewoon niet uitkomt. Een sprekende slang bijvoorbeeld... zou die slang echt hebben gesproken? In 1926 heeft deze vraag voor een kerkscheuring gezorgd, tijdens de synode van Assen: dr. Geelkerken meende namelijk dat de slang niet letterlijk heeft gesproken en werd daarom geschorst. In een filmpje van de kinderserie 'Welkom in de jaren 20 en 30' wordt deze synode nagespeeld. Gewichtige, in het zwart geklede theologen gaan met elkaar in discussie: welke taal heeft de slang dan gesproken? De een zegt: Engels natuurlijk. Of misschien Hebreeuws? Een ander: gebarentaal. Weer een ander: body language. En tenslotte meende iemand dat de slang slang had gesproken. (Slang, dat is een ander woord voor een groepstaal van groepen jongeren of andere groepen.) Maar er zijn nog heel veel andere vragen te bedenken: die boom van kennis van goed en kwaad, hoe moet je je dat voorstellen? En dat God wandelt in de hof... Liep Hij daar echt gewoon zoals mensen in het bos wandelen, of...? Er zijn zoveel dingen die tot onze de verbeelding spreken, die vragen oproepen... Maar ik ga nu niet op al die vragen in. Dat is iets moois voor een Bijbelstudieavond of catechisatieles. En ik zal eerlijkheidshalve ook gelijk maar vertellen dat ik niet alle antwoorden heb. Maar de belangrijkste reden waarom ik nu niet op al die vragen inga, is, dat al die vragen onze vragen aan de tekst zijn...en vanuit deze Bijbelse geschiedenis komt er juist een vraag *richting ons*. Wij zijn niet de eigenlijke vragenstellers, maar het is God Die ons bevraagt: 'waar ben je?' .. Waar ben je? De eerste vraag in de Bijbel. De eerste roeping van de mens... Adam ('mens' betekent dat), mens waar ben je?

Het zal duidelijk zijn dat na al het verschrikkelijke wat er was gebeurd in de tuin van Eden, God deze vraag niet stelt omdat Hij Zich afvroeg waar Adam en Eva nu waren. Dat wist God wel natuurlijk. 'Mens, waar ben je?' God vroeg dat niet, omdat *Hij* wilde weten waar zij waren, God riep deze vraag met de bedoeling dat Adam en Eva *zelf* zouden ontdekken waar zij zich bevonden. at het tot hen door zou dringen, waar zij op dit moment waren en waar zij mee bezig waren. 'Waar ben je?', dat gaat niet over je *locatie*, maar over je *levensoriëntatie*.

Waar ben je? ... Ja, waar ben ik eigenlijk? Waar bent u mee bezig in mijn leven? Waar ben jij in je relatie tot God?

Ik probeer mij voor te stellen hoe deze vraag voor Adam moet zijn geweest. Het lijkt mij een gruwelijk angstig moment te zijn geweest..., doodsbenauwend! Hij is ontdekt! Hij kan zich niet meer voor God verschuilen...! Zojuist hadden Adam en Eva hun vertrouwen in God opgegeven. Ze waren de heilzame grenzen van God overgegaan, omdat zij dachten dat dit beter, prettiger, aantrekkelijker zou zijn dan wat God had gezegd en beloofd. God had wel gezegd dat, maar... Ik denk dat dit de kern was van hun zonde. Dat eten van de vrucht, dat was geboren uit een verlangen, een verlangen naar meer, naar grootser... Dat eten van de vrucht, dat was ook hoogmoed, als-God-willen-zijn... Maar in de kern van de

zaak was het eten van de vrucht een gebrek aan vertrouwen. Een gebrek aan vertrouwen op God. God had hen dan wel leven geschonken. Een prachtige levensruimte. God had hen aan elkaar geschonken. God had hen Zijn verbondenheid en liefde geschonken. Maar was dit het wel? Had God niet nog iets achter gehouden?, zo siste een medescheepsel hen in... En zo vond er een vertrouwensbreuk plaats tussen God en mens. En deze vertrouwensbreuk werd een repeterende breuk: ook het vertrouwen in elkaar raakte diep beschadigd. Adam heeft, om zichzelf vrij te pleiten, het later zelfs over 'de vrouw die U mij gegeven heeft, die heeft mij te eten gegeven'. Adam zou Eva – 'de vrouw', zo zegt hij heel afstandelijk – als een baksteen laten vallen. Het vertrouwen in God is diep beschadigd. En daardoor ook het vertrouwen in elkaar. En ook het vertrouwen in de schepping: mensen en dieren komen tegenover elkaar te staan, slang en mens zijn vanaf nu elkaars gevaren waarvoor men altijd op de hoede moet zijn... De hele schepping raakt in deze vertrouwensbreuk betrokken: zelfs de aarde, de aardbodem zal niet meer alleen heilzaam voedsel voortbrengen voor de mens maar ook distels, doornen, hard werken... De mens raakt vervreemd van God en deze vervreemding werkt door tot in alle verbindingen van de hele schepping. Het leven buiten de grenzen van God bleek niet grenzeloos te zijn. Het bleek juist uiterst angstig en leeg te zijn. Men raakte God kwijt en zichzelf kwijt. En men kon uiteindelijk niets anders doen dan vluchten..., vluchten terwijl zij nergens heen konden.

En dan die roepstem van God...: 'waar ben je?' ... Ik stel mij zo voor dat deze stem Adam deed huiveren: 'ik ben gevonden'. Ja logisch, maar toch... Maar zou Adam er misschien ook nog meer in hebben gehoord? Zou hij niet ook die emotie van God hebben gehoord? Die pijn? Als God alleen maar vol woede zou zijn geweest, dan had Hij misschien niet eens geroepen. Of dan had Hij alleen maar hoeven te doden, wat Hij zojuist geschapen had. Maar God doodde niet. En God verzweeg niet. Nee, God riep. Ja, Hij riep ter verantwoording. Zij moesten hun eigen situatie onder ogen zien. *Maar God wilde ook dat zij Hem weer in de ogen zouden kijken*. Dat er contact zal zijn. Dat die verbinding er zal zijn. En daarom: 'Adam, kom tevoorschijn!' In het ter-verantwoording-roepen klinkt Gods betrokkenheid. In het oordeel klinkt Gods genade. Dat is het prachtige, het wonderlijke, het barmhartige van deze ernstige vraag.

God wil niet dat wij ons verschuilen voor Hem. God wil niet dat wij in onze angsten opgesloten blijven. Hij roept ons uit onze schuilplaats. Uit onze verhulling. Uit onze geslotenheid. Hij roept ons uit onze situatie, waarin wij soms zo vastzitten, of ons verstoppen. Hij roept ons weg van ons vluchtgedrag. Hij roept ons weg uit het 'ja-maar, ik kan niet'. Hij roept ons uit ons medelijden met onszelf en onze vrome wanhoop. Blijf je niet verschuilen. Dat kan je niet. Maar dat wil God ook niet. Kom tevoorschijn. Voor Zijn aangezicht.

Zo klinkt straks de roep bij het Avondmaal: 'mens, kom tevoorschijn'. Kom uit je schuilplaats. . Uit je knusse leventje. Kom uit je veilige bunker. Kom uit die verstopplek van je waar niemand je ziet zoals je echt bent. Kom voor Zijn aangezicht. Je wordt geroepen.

En daar staat Adam dan voor God.... Ter verantwoording geroepen. Maar ook in Gods nabijheid geroepen. Zo onbehaaglijk en eng. Maar ook zo bevrijdend en genadig. Adam moest niet blijven zitten in de bosjes. Hij was geschapen om voor Gods aangezicht te leven.

Maar wat had Adam daar op dat moment een moeite mee om zo voor God te staan. In die bosjes kon hij zich blijkbaar niet meer verschuilen, dan maar zich verschuilen in argumenten. 'Ik had mij verscholen, omdat ik naakt was', zo probeert Adam het aan God uit te leggen. Tja, maar dat was hij de dag ervoor volgens mij ook, maar toen had hij daar geen moeite mee. Voor Gods aangezicht pleiten menselijke argumenten eerder tegen ons dan voor ons... Maar Adam blijft het proberen. Maar het tweede argument klinkt zo mogelijk nog ongeloofwaardiger, je krijgt als man gewoon plaatsvervangende schaamte, als je dat hoort: 'de vrouw, die U gaf, om bij mij te zijn, die heeft mij van die vrucht gegeven... Van jezelf afwijzen en naar de ander wijzen... en eigenlijk ook naar God, want die vrouw was Gods idee geweest en niet zijn idee... En 'de vrouw' zoals Adam haar noemt, gaat mee in het noemen van argumenten: het is de slang die haar verleid heeft. Het probleem zit blijkbaar in de schepping rondom ons, maar niet in onszelf.

Wat is het bijzonder moeilijk om eerlijk voor God te staan... om niet naar de omstandigheden te wijzen, onze drukten, of onze lasten... Herken je er iets van? Wat is het bijzonder lastig om niet naar een ander te verwijzen, of naar 'de omgeving', of naar God Zelf, naar het 'ik ben nu eenmaal zo gemaakt, kan ik er wat aan doen?'... Wat is het bijzonder moeilijk om eerlijk naar jezelf te zijn, in al je kwetsbaarheid, met je falen, je zonden, je binnenleven dat zoveel diepere laagjes kent... Wat is het uiterst lastig, pijnlijk, om daar voor God te staan met een open geweten en ontdekt te worden aan al die argumenten waarmee je leven is dichtgetimmerd, al die gedachten en verlangens die opeens aan het licht komen, al die keuzen en momenten waarop je niet naar een ander had moeten verwijzen, al die momenten waarop het gewoon vertrouwen op God blijkbaar een te grote opgave voor je was.

God roept je vandaag om voor Hem te verschijnen. Zo echt en kwetsbaar als je bent. God gaat daarbij niet aan de pijn en de schuld voorbij. Hij ontnemt ons niet onze verantwoordelijkheid. Gelukkig niet, zo zou ik zeggen: God laat ons volledig mens zijn, in onze vrijheid en verantwoordelijkheid. Maar dat betekent dus ook ontdekt worden aan hoe wij met onze vrijheid en verantwoordelijkheid zijn omgegaan. God gaat niet aan de pijn en de schuld voorbij. Hij roept je. Hij roept je vandaag. Maar het is een heilzame roep, een reddende roeping. Want God wil niet dat je de tuin van Eden verwisselt voor een verstopplek in de bosjes. Hij wil niet dat je het leven-in-Gods-licht omruilt voor een leven in de schaduw van angst, schuld en schaamte. Hij wil niet dat je opgesloten zit met je zelf..., je bent geschapen voor de vrijheid van het leven met God. En daarom wil God toch, onbegrijpelijk maar waar, met de mens verder!

Want wat gebeurt er dan, als Adam daar staat en hij ondanks een hand vol argumenten met een mond vol tanden staat? Ja, er wordt wel een straf opgelegd. Het niet vertrouwen van God zal grote gevolgen hebben voor het dagelijks leven, voor het leven met elkaar, voor het leven in de schepping en met je medeschepselen. Het leven zal getekend worden door strijd, door 'the struggle for life'. Het dagelijks bestaan zal niet alleen bijzonder mooi maar soms ook bijzonder hard blijken te zijn. Het samenleven met elkaar zal nog steeds prachtig kunnen zijn, maar vaak ook heel erg complex. We kunnen niet meer terug naar die eenvoud en onschuld waarin wij mochten leven. De mens wil als god zijn en kennis van goed en kwaad bezitten..., maar we zullen ons er regelmatig in verslikken.

En toch: ook hier klinkt door de straf heen ook de genade van God. Want de strijd van het leven zal niet uitzichtloos

zijn. Het gevecht om het bestaan zal uiteindelijk definitief worden beslist. Hoor maar: (vers 15) het nageslacht van de slang en het nageslacht van de vrouw zullen elkaar het leven uiterst zuur maken, zo klinkt Gods straf. Het nageslacht van de vrouw zal verwond raken, pijn lijden, mank gaan door het leven – jij zult het de hiel vermorzelen, zo zegt God tegen de slang - maar *de slang zal uiteindelijk zelf vermorzeld worden*.

En wat dat betekent, is hier in Genesis 3 nog niet zo heel goed zichtbaar..., maar later in de Bijbel en ook later in de kerkgeschiedenis is deze tekst steeds betrokken op de Heere Jezus. *Hij* is het Nageslacht van deze vrouw, Hij is de nieuwe Mens Die de strijd met de slang definitief zal beslissen. Hier in de tuin van Eden is het al een heel klein beetje Advent geworden. De komst van Jezus wordt al aangezegd, zij het nog wel heel erg verhuuld en verborgen. We zullen het pas later echt gaan begrijpen. Want eeuwen later zien wij opnieuw een Man lopen. Niet in de tuin van Eden, maar in de woestijn. Opnieuw verschijnt als uit het niets een slang, de duivel, die bij deze Mens het vertrouwen op God op de proef probeert te stellen. 'Heeft God niet gezegd dat...' Maar deze nieuwe Adam valt niet voor de verleiding om aan God te twijfelen. Hij blijft God gehoorzamen. Hij blijft God vertrouwen. Hij gaat de weg van ons mensen. Hij gaat de weg voor ons mensen. Tot in de dood. Om onze strijd te strijden, zodat wij in de overwinning mogen delen. En daar staan wij straks bij stil, dat vieren wij in het Heilig Avondmaal: hoe de nieuwe Adam gehoorzaam is geweest tot de dood..., zodat wij uit onze verstopplekken tevoorschijn mogen komen voor God en werkelijk mogen leven.

God roept je vandaag: Waar ben je? Waar ben je ten opzichte van Mij? Verlaat je verstopplek. Laat al die mitsen en maren voor wat het is. Durf Mij onder ogen te komen. Wees niet bang. In Gods oordeel klinkt genade door. Door Zijn strafaankondiging heen klinkt het Evangelie. Een uit het nageslacht van Eva zal overwinnen. En daarom vieren wij nu juist in deze Adventstijd het Avondmaal, want Hij Die beloofd werd, is gekomen. De overwinning op die slang *is* al behaald. En de schuld *is* betaald. De schaamte mag verleden tijd zijn. Wij mogen leven voor Gods aangezicht. Laten wij dat leven gaan vieren aan de Avondmaalstafel. En vanaf de Avondsmaalstafel vooruitkijken in de blijde hoop en zekerheid dat eens de chaos van het heden straks weer een tuin van Eden zal mogen zijn.

